

ПІРАТСТВО ТА ЧОРНИЙ РИНОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Д. А. Виговський,

І. Г. Назімов,

студенти 1 курсу

dima201296dima@gmail.com

Науковий керівник: *В. П. Якобчук,*

кандидат економічних наук, професор

Житомирський національний агроекологічний університет

Досліджувалось питання інтелектуального піратства як частини тіньової економіки, у сфері обігу товарів та послуг. Вирізнено декілька основних факторів, які впливають на чорний ринок об'єктів інтелектуальної власності: економічний; науково-технічний; правозахисний.

Ключові слова: чорний ринок, тіньова економіка, піратство.

Чорний ринок – частина тіньової економіки, пов'язана з обігом товарів і послуг, які в даній країні або взагалі не можуть бути предметом легального продажу (наприклад, люди, сексуальні послуги і т. д.), або обмежені в обороті (зброя і боєприпаси, наркотичні засоби). Як правило, чорний ринок тісно пов'язаний з контрабандою і часто контролюється організованою злочинністю.

Чорний ринок об'єктів інтелектуальної власності зараз один з найрозвиненіших і високоприбуткових частин чорного ринку. Незаконна торгівля ліцензіями, ноу-хау і іншими об'єктами – це лише маленька дешиця прибутку. Найбільший прибуток суб'єктам приносить крадіжка і продаж комерційних таємниць, а також піратство.

Найбільший інтерес у сфері промислового шпіонажу до інформаційних систем – 21,8 % від загального числа підозрілих контактів. На другому місці стоять лазери і оптика (10,7 %), далі – авіонавтика (9,7 %) і різні датчики та сенсори (9,5 %). Крім цього, інтерес проявляється до озброєння і енергетичних матеріалів (9,2 %), електроніки (6,6 %), космічних системам (6,5 %), морських систем (4,8 %), матеріалів та їх обробки (4 %), а в 3,6 % випадків проявляють зацікавленість процесом контролю підписів на документах.

Промислове шпигунство карається штрафом, позбавленням волі, конфіскацією майна злочинця. Максимальний грошовий штраф, що накладається на особу, яка вчинила подібні дії, становить 500 тис. дол. США, а максимальний строк позбавлення волі збільшується до 15 років. Для юридичних осіб, які беруть участь в іноземному економічному шпигунстві, сума грошового штрафу зростає до 10 млн. дол. США.

Найбільш часто порушення прав на інтелектуальну власність - крадіжка баз даних. Від даного виду порушення незастрахований ніхто. Від найбільшої крадіжки даних постраждали більш ніж 1,5 млрд. людей. Також часто ламають банківські системи. Навіть швейцарські банки не дають повного захисту баз даних. Від даних крадіжок хакери мають на рік більше 10 млрд. доларів. Найбільш гучним викраденням баз даних найвідомішою групою Anonymous був в період з 2012 – 2014. Були викрадені дані з спецслужб США, Росії та Ізраїлю. Збитки оцінювалися в 3 млрд. дол.

Одна з найбільших проблем не тільки нашої держави, а й ряду інших – це незаконне ліцензування. Наприклад, Індія від незаконного ліцензування за 17 останніх років втратила більше 21 млрд. доларів. Україна в цьому аспекті втратила значно більше грошей. Кожен рік наша країна

втрачає через незаконний продаж ліцензій, від 1,5 до 2 млрд. доларів.

Інший вид порушень - піратство у сфері авторського права і суміжних прав у його сучасному розумінні пов'язане з можливістю копіювання творів або їх записів без дозволу автора, виконавця, виробника фонограми (відеограми), організації мовлення або іншої особи, якій такі права належать. Найбільш часто страждають від піратства американські рекордові та голлівудські студії.

Регламентом № 3295/94 Ради Європейського співтовариства від 22 грудня 1994 р. передбачені заходи, спрямовані на заборону вільного розповсюдження, експорту або реекспорту, і встановлення режиму тимчасової заборони для підроблених і піратських товарів. Останні визначаються як «товари, які є копіями або містять копії, виготовлені без згоди володільця авторських або суміжних прав, або володільця прав стосовно рисунка чи моделі, зареєстрованих у відповідному національному праві». На сьогодні боротьба з піратством в США ведеться на підставі переліку законів про захист інтелектуальної власності. Останній – «Акт про сімейний перегляд та авторські права» (2005) – передбачає перебування у в'язниці на строк до 6 років за зйомку в кінотеатрі, до 10 років за виготовлення піратських копій для продажу та до 5 років за розповсюдження файлів з фільмами через комп'ютерні мережі. Переслідуються в судовому порядку також особи, що незаконно розміщують в Інтернеті велику кількість музики й інших ліцензованих продуктів.